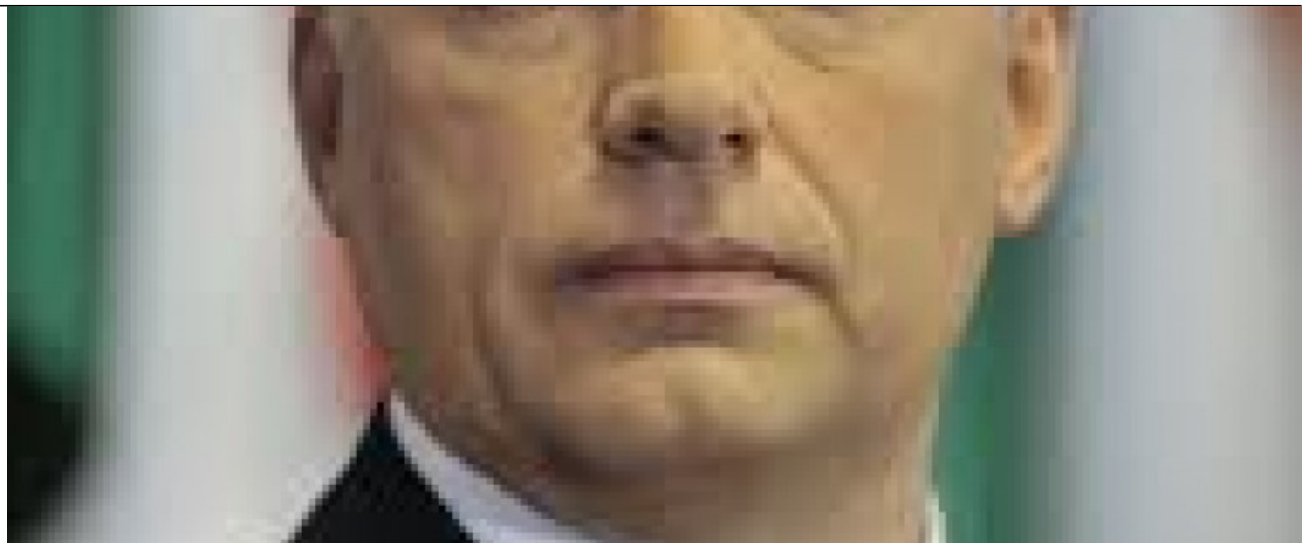

Történelmi sodrásban - A harmadik irányváltás el?tt?

2012 július 31. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása
Még nincs értékelve

Mérték

A második Orbán-kormány eddig két – elemeiben leginkább ellentétes – gazdasági irányváltást eszközölt. Az els?t közvetlenül a kormányzás megszerzése után egy b? hónappal hajtotta végre 2010-ben Orbán és Matolcsy, amikor Barroso európai bizottsági elnök világossá tette,{...}

{...} Görögország miatt szó sem lehet arról, hogy az új magyar kormány – bármekkora is a többsége idehaza – elengedje a hiányt, államadóságot növeljen, ezzel beindítandó a gazdaságot. E rövid növekedéspárti politikának viszont megmaradt az adópolitikában két eleme, a családi adózás és az egykulcsos, 16 százalékos személyi jövedelemadó.

Ez utóbbiak bár jelent?s lyukat ütöttek már a 2011-es büdzsén is, mégis a fogyasztást kívánták növelni a lakosság oldalán, ami a gazdaság élénküléséhez, összességében a GDP növekedéséhez kellett volna hozzájáruljanak. Csakhogy ez a koherens növekedéspárti politika 2010 nyarán a kormányf? brüsszeli útja után 180 fokos fordulatot vett és az IMF-párti, hiánynövel?, de a gazdaságot beindítani akaró irány egy hangos egyensúlypárti irányba fordult.

Ennek az ideológiája volt a „szabadságharc” és a küzdelem pedig az államadósság és a GDP-arányos hiánycél ellen kezd?dött meg. A növekedéspárti irányból megmaradt az egykulcsos személyi jövedelemadó és a családi adózás, aminek bevételkieséseit a kormányzat a bankok és multik megadóztatásából pótolta, ám a lakosság mégsem fogyasztott többet, s a gazdaság az egyensúlyi – megszorító – politika miatt nem is indult be, miközben az európai környezet is rosszabb lett.

A lakosság deviza-eladósodottsága miatt volt képtelen többet fogyasztani – még ha több is maradt hónap végén a borítékban. A végtörlesztés lehet?sége – ami az Orbán-kabinet legalább olyan jelent?s nemzeti lépése volt, mint a kett?s állampolgárság lehet?sége – pedig a lakosság zsebeit végleg kiürítette. A nemzet adósságtól való megszabadítása rövid távon ugyancsak azt eredményezte s eredményezi még mindig, hogy a lakosság kevesebbet fogyaszt, s megtakarításai az innen-onnan végtörlesztésre kölcsön kért összegek visszaadására irányulnak.

A második – egyensúlypárti – gazdaságpolitikának is volt egy jelent?s fordulata, amire ma mintha már nem is akarnánk emlékezni. Mégpedig az IMF kitessékelése, „Ha az IMF vissza, akkor én el!”, a gazdaságpolitika „IMF ellen hangolása” után ismét volt egy 180 fokos fordulat 2011. november közepén, méghozzá egyenesen a nagy „mumushoz” az IMF-hez (vissza). E téren tehát jelent?s volt ismét a váltás, de a gazdasági kormányzat egyensúlypártisága ezzel csak meger?södött. Pusztán a finanszírozás olcsósága, valamint a t?kebirodalom világos er?fölénye betörte az Orbán-kabinet IMF-ellenességét, s visszavezette arra az útra, amit harminc éve vagyunk kénytelenek követni, ami szerint „az IMF mi vagyunk!”.

Azóta megszületett a tisztán neoliberális egyensúlypolitikán nyugvó Széll Kálmán Terv 2.0, ami egyben a konvergenciaprogramját is tartalmazza a kormánynak. Súlyos intézmény-lefaragásaival, állam-minimalizálásával a

GDP-arányos hiánycél 2,8 százalék alatt tartására törekedett, és egyben az államadósság újratermelésének a csökkentésére. A 2.0 tervei mind jobboldali, mind baloldali elemz?k szerint jelent?s részben nem tarthatóak a bevételek és megtakarítások terén. Vagyis sem a tervezett jövedelmek behajtása, sem a megszorítások mértéke nem reális ahhoz, hogy hozni tudja a kormány a tervet.

Mégis a 2.0 egy szempontból mindenképp hasznos volt: hatására az EU-pénzügyminiszterek elálltak attól, hogy jöv?re jelent?s összegeket vonjanak meg Magyarországtól a kohéziós alapokból.

A megszorítások és a jegybanktörvény, valamint a lehetséges legjobb tárgyaló fél – Varga Mihály személyében – úgy t?nik, az IMF-nél is helyrebillentette a tárgyalások menetét. A kormány pedig egy huszárvágással – mintha 2000 nyarát írnánk – el?állt egy nyári büdzsével 2013-ra. Ez nyilván lekövette a Széll Kálmán Terv 2.0-át, s megszorító jellege illeszkedik mind az elmúlt két év hazai, mind az IMF által elvárt egyensúlypártisághoz.

A sietve összerakott költségvetés nemcsak gazdaságpolitikai irányban, hanem megalapozottságában is követte – els? olvasatra – a Széll Kálmán Terv 2.0- át. S ezt nem más, mint maga az Állami Számvev?szék mondta ki. Az ÁSZ szerint ugyanis Matolcsy György és Orbán Viktor harmadik költségvetése egyharmadrészt teljesen megalapozatlan, s további egytizede is csak részben megalapozott (lám, a balliberális oldal ismét megnyugodhat, hogy a volt Fidesz-politikus által vezetett intézmény végzi itt is alkotmányos feladatát, ahogy a többi intézmény esetében is.) S miközben idehaza épp révbe ért volna az egyensúlypárti gazdaságpolitika, s az államháztartás számai kezdik mutatni a Brüsszelben elvártakat, addig Európa nagy államai az egyensúlypártiság növekedést visszavet? hatásait kezdik bírálni. Joggal.

E hatás – minden kormányzati próbálkozás ellenére – Magyarországon is jól megmutatkozott. A tavalyi adatokhoz képest húszezerrel több a munkanélküli Magyarországon, igaz, a foglalkoztatottak száma 63 ezerrel n?tt. A térségben Magyarországon megy cs?dbe a legtöbb cég: 2012 els? három hónapjában több mint 20 ezer vállalkozás vált fizetésképtelenné Európában, ebb?l minden negyedik, 5700 magyar volt, a Bisnode csoport legutóbb kiadott jelentése szerint.

A beruházási adatok sem túl bíztatóak: borúlátó el?jelzések 2012-re 9 százalékos, a realistább prognosztizálók 4 százalékos visszaesést látnak a tavalyi, amúgy sem rózsás adatokhoz képest. A térségben a harmadik-negyedik helyre szorult vissza Magyarország a befektetési kedv tekintetében. S bár néhány nagyobb munkahelyteremt? cég bejött az országba, a Nokia immár második hullámban elbocsátott 900 alkalmazottja úgy t?nik, végleg álommá teszi az Orbán-kabinet számára, hogy ebben a ciklusában tényleges eredményeket tudjon elérni az „egymillió új munkahely” ígéreteb?l.

Európa most a növekedést forszírozza. A beruházás- és a fogyasztásnövekedést. Azt az irányvonalat, amit Orbán 2010-ben vélt helyesnek, s aminek révén a válságból való kilábalást látta megvalósíthatónak. S miután a 2013-as büdzsét IMF-nek tetsz?, megszorító, egyensúlypárti alapon állította össze, az irányváltás – vagyis a visszatérés az eredeti stratégiához – ismét küszöbön van a magyar gazdaságpolitikában. Immár harmadjára a két év alatt.

Az EU épp hogy törölte a kohéziós alappal kapcsolatos szankcióit, amikor a kormány – nyilván az EU-csúcson is felértékel?dött növekedéspártiság hatására – elkezdte jelent?sen fellazítani a jöv? évi büdzsét, és két bejelentésével egyben máris 400 milliárdos lyukat ütött a költségvetésen. Az egyik bejelentés a tranzakciós adót módosítaná, méghozzá mérsékelné, ami által a költségvetésbe százmilliárd forinttal kevesebb jutna. A módosítás szerint hatezer forint lenne a tranzakciós adó fels? határa. Korábban a tranzakciós adó kapcsán az elemz?k pont azt bírálták – amit a kormány dicsért –, hogy a bankok beruházási kedvét jelent?sen csökkentheti ez az adófajta, s a kormány hibázik, ha nem tart mást szem el?tt, csak a költségvetési egyensúlyt az államháztartás oldalán. Az új irány, úgy t?nik, mégis csak változást hoz, növekedésbarátságot.

A másik terv szerint, amelyet Rogán Antal jelentette be, háromszázmilliárd forintos – ugyancsak növekedéspárti – élénkít? csomagot vezetne be a kormány, amely els?sorban a munkára rakódó terheket csökkentené jelent?sen. A kis adózóknál egy evára hasonlító új adó váltaná az eddigi terheket, és csökkennek a terheik a 25 év alatti, az 55 év feletti és a képzettséget nem igényl?, fizikai munkát végz?knek is.

A hírre négy forintot emelkedett az euró árfolyama, ami máris az új irányváltás iránti bizalomhiányt jelzi. Bár a lépések Matolcsy és Rogán szerint nem fenyegetik a jöv? évi 2,2 százalékos hiánycélt, azok fedezetét részben az adja, hogy a tranzakciós adót kiterjesztik az államkincstári és egyes jegybanki m?veletekre is, az ezeknél megjelen? veszteséget pedig csak egy évvel kés?bb, vagyis a 2014-es büdzsé terhére kell kipótolni az államnak.

Az új növekedéspárti irányváltást az is mutatja, hogy az említett lépések fedezetére százmilliárd forintot „kölcsön vesznek” a költségvetési tartalékokból, de az NGM abban is reménykedik, hogy ezt az összeget az év végén vissza lehet pótolni az IMF-megállapodás miatt csökken? kamatterhek megtakarításaiból. Matolcsy György a 300 milliárdos csomagtól ismét azt reméli, hogy jöv?re a kormány által korábban vártnál is nagyobb mértékben pörög föl a gazdaság, és 2 százalékkal n? a GDP. E várakozás – a korábban kommunikáltakhoz képest is – igencsak túlzónak t?nhet annak a tükrében, hogy a legtöbb elemz? szerint a b?vülés üteme nem haladja meg az egy százalékot sem.

Az új-régi irány, egyben új-régi dilemma is. A miniszterelnök már 2010 tavaszán, a választások el?tt jelezte, szinte lehetetlen helyzet állt el? az elhibázott szociálliberális kormányzat miatt Magyarországon. Olyan helyzet, amely az államháztartás miatt egyensúlyi lépéseket követel, de a lakosság anyagi helyzete, a bérek emelkedésének kényszere, valamint a munkahelyteremtés növekedésbarát gazdaságpolitikát szorgalmazna. S bizony ezek sok esetben ellentétesek egymással, vagy a kevert, eklektikus politika kiszámíthatatlannak t?nhet a piacok számára.

Az eddigi két irányváltás után, most a harmadik áll küszöbön. A program elemeinek kevertségét maga a kormány sem vitatja. Hogy ennek mi lesz az ideológiája, azt nem nehéz kitalálni: a nemzet gyarapodásának id?szaka köszönt majd be a választások közeledtével… Csak végre köszöntene már!

Zárug Péter Farkas
politológus

demokrata.hu

Ajánló